

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרישת לך לך
שנת תשפ"ה

גליון
ע"ט

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• עבודה יומית

הפתה תהיה מבלגנת, זה הסלון שלי, חדר השנה שלי, זה המקום שלי, ואני אסדר הכל כדי שיהיה פה נעים ללמוד.

ילדים מרגישים אם למלמד או למורה יש רגש לעבודה, או שהוא בא רק בגלל שהוא מכרח לבוא.

עבודה שנשארת

השכר של למוד עם ילדי ישראל הוא גדול מאוד.

אם תלך לעבד במשרד, ישלמו לך יותר יפה; לא משתלם לבוא לעבד בתלמוד תורה בגלל המשכורת, כי לא נותנים כמה שהיו צריכים לתת, והאמת היא שהיו צריכים לשלם הרבה יותר, אבל מרגישים טעם נפלא: 'עשיתי משהו בחיים, הועלתי משהו, בניתי ילד, אהבתי ילד, שמרתי שהכיתה לא תתלבש על ילד אחד, שמרתי שישחקו באחדות, שזה נשאר לעולם'.

לשמר שלא יתנפלו על ילד אחד

חשוב מאוד מאוד להזהר שלא יקרה כזה דבר שכל הכיתה תתלכד נגד ילד אחד, שאף אחד לא ירצה להיות החבר של הילד הזה.

כשילד לא מתנהג כראוי בכיתה, לפעמים תכנן שכל הכיתה התלכדה נגד הילד הזה, ואף אחד לא מסתכל עליו, לכן הוא משתולל כדי שלפחות המלמד יסתכל עליו.

רבנו לא נשאר חיב

כדאי לעזור בתלמוד תורה ובבית החנוך במה שיכולים, אלא צריכים

כבר ראיתי דבר כזה; כשעבדתי במוסד אחר, קרה יום אחד שהמלמד של כיתה ג' לא הגיע לתלמוד תורה, והמנהל נכנס לכיתה, והילדים הקטנים בני השבע לוו אותו החוצה בנגון ששרים בחפזות... המנהל היה כבר מחנך דגול ואחד שמבין בילדים, והילדים הוציאו אותו.

הכיתה היא הבית שלי

מלומדות היא דבר קשה, צריכים להתמסר לזה עם כל הלב, וחיבים להיות בכיתה בזמן.

מלמד או מורה צריכים להסתפל על הכיתה שלהם בתור 'הבית הפרטי שלי', כמו חדר השנה שלי והסלון שלי. אם רואים שהמנקה לא נקה אתמול את הכיתה, אי אפשר להגיד: 'אם המנקה לא נקה, שהכיתה תשאיר מלכלכת', זה הרי הבית שלך! אלא אם גם בבית שלך אתה עושה כך... הייתי פעם אצל מישוהו בבית וראיתי על הרצפה ביצים חיות מנפצות, ואני שואל את האברך: "מה הולך פה?" והוא אומר לי: "המנקה באה מחר, היא כבר תנקה את זה", אמרתי לו: "מה זאת אומרת שהמנקה באה מחר? אין כזה דבר, תן לי טישו ואני אנגב את זה! יש דברים שאי אפשר לחכות עד שהמנקה תבוא, חיבים לעשות את זה לבד, המנקה באה כדי לרענן את הבית, אבל ביצים מבקעות צריכים לנגב לבד". אם מלמד בא מקדים לתלמוד תורה ורואה שהכיתה שלו הפוכה, או מורה שרואה שהכיתה שלה הפוכה, כי אתמול הייתה חתנה בבנין, אי אפשר להגיד: "בסדר, היום

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם אֲנִי מְבִיאִים בְּפִיכֶם שְׁעוֹר חֲדָשׁ שֶׁמִּסֵּר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שְׁלִיט"א לְמַחְנָכִים, בְּכַרְשֵׁת וִירָא הַתְּשׁוּבָה.

עבודה יומית

אני רוצה לחזק עוד פעם את המלמדים והמורות היקרים של מוסדותינו.

מלומדות היא עבודה קשה מאוד; כל שאר סוגי העבודות, אפשר ללמוד אותן פעם אחת ולסדר באיזה אופן הכל יתנהל, והמתכנת תשאיר כן לחמשים שנה הבאות, לדגמא, אחד שעובד במשרד, הוא צריך ללמוד איך לעבוד על מחשב, קוויקבוקס ואקסל, ועם זה הוא יעבד כל השנים, אותו דבר עם אחד שעובד בבית אריזה, הוא צריך ללמד את הפועלים הגויים איך לארוז ארגזים וכדומה, ואחר כך זה ימשיך כן לארוז שנים.

אבל אצל ילדים זה שונה; ילדים הם דברים חיים, דברים שזזים, הם לא רוצים לשבת בלי לזוז, כמו שאנחנו היינו בילדותנו, יוצא שאפילו אם מלמד או מורה הצליחו השנה, באים בשנה החדשה ילדים חדשים שהוא צריך להתחיל לעבד אתם מחדש, ואפילו באותה שנה לא דומה יום אחד לשני, אם מלמד או מורה מפסיקים יום אחד להקפיד על דרך ארץ, הוא רואה שילד מדבר באמצע השעור או שולח פתק, ואין לו כוח להתיחס לזה, אז זה לא הולך להשאיר כזה, מחר זה כבר יתקדם בדרגה, עד שהילדים יוציאו אותו מהכיתה...

שלו, צריכים לראות מה קורה כדי לבדק אם זה אמת.

מורה בקריה שאלה אותי במכתב: מה אעשה כשילדה מספרת ספורים דמיוניים מפחידים, לדגמא, היא נסעה ליד מקום שתולים שם אנשים, והיא ראתה שתולים אנשים והורגים אנשים? עוד לא הספקתי לענות לה, אבל אם ילדה מתחילה לספר חלומות שהיא חושבת, אם היא מספרת חלומות של עצים ופרחים תנו לה לדבר, אבל אם היא מתחילה לדבר על דברים לא טובים, צריכים לקטע את השיחה, לשנות את הנושא בחכמה, ולהגיד לה: "עוד מעט נמשיך לשמע".

אותו דבר עם ילד שבא להתלונן: "פוגעים בי", "בועטים בי", צריכים לראות אם זו אמת שפוגעים בו ובועטים בו, או שזה רק חלום.

אם רואים באמת שילד בועט, צריכים להיות מאוד תקיפים, אין כזה דבר לפגוע פיזית בשני, ואין על זה תרוץ ש'פלוגי בעט בי קדם', אומרים לילד: "לא אכפת לי מה הוא עשה לך קדם, מי שאני רואה מרביץ או בועט יקבל ענש".

אצלי בבית יש לי הרי כל הזמן ספורים עם הילדים שלי שרבים, כמו שהטבע היא הרי שאחים רבים, ואני אומר להם תמיד: "אם מישהו עשה לך משהו, יש אבא ואמא שצריכים לטפל בזה, אם אני רואה אותך מרביץ, אפלו אם הוא עשה לך לפני זה דבר הרבה יותר גדול, אצטרך להעניש אותך". כמובן שלא מדבר פה כשאחד דוחף את השני רק כדי להתגונן שהוא לא יוכל להרביץ לו.

אותו דבר צריכים ללמד בתלמוד תורה ובבית החנוכה: "יש מלמד, יש מורה, אני אטפל בזה, אתה לא יכול להחזיר כלום כשמישהו פוגע בך".

הקדוש ברוך הוא יעזר, שתהיה לכם הרבה הצלחה וסיעתא דשמאי, אמן.

תשובה: ילדים לא צריכים לאכל לחם גם בבקר וגם בצהריים, מספיק לטל ידים פעם ביום.

האם מתר למורה לבקש סליחה מתלמידה?

שאלה: מתר למורה לבקש סליחה מילדה אם היא עשתה טעות?

תשובה: בנדאי, חשוב לבקש סליחה מילדה אם הוכיחו אותה על דבר שהיא לא עשתה.

בישיבה יש פתה ששם המגיד שעור מוסר את השעור לבחורים, יום אחד ראיתי בחור שמשחק עם דלת הפתה, והיה נדמה לי שהמגיד שעור אווז באמצע השעור, ואמרתי לבחור מאוד בתקיפות: "עוד פעם אחת שאראה אותך עומד כאן, אתה תקבל ממני סטירה הגונה על החצפה", אחר כך נכנסתי לבית המדרש ללמד והסתפלתי מבית המדרש לעבר הפתה, וראיתי שהפתה ריקה, המגיד שעור בכלל לא נמצא שם, חזרתי אל הבחור ואמרתי לו: "סליחה, חשבת שאתה מפריע לפתה", אמר לי הבחור שהוא הבין מיד שראש הישיבה חושב שהוא משחק עם הדלת כי הוא רוצה לריב עם המגיד שעור.

מה עושים עם ילד שמוציא לשון?

שאלה: מה עושים כשילדה מוציאה לשון?

תשובה: צריכים ללמד את הילדה: "אסור להוציא לשון, ואם תוציאי לשון, אצטרך לשים לך משהו על הלשון".

מה עושים עם ילדה שבאה להתלונן שפוגעים בה?

שאלה: מה צריכים לעשות כשילדה באה להתלונן שבועטים בה או שפוגעים בה?

תשובה: תלוי אם באמת בועטים בה, או שהיא רק חולמת שבועטים בה; ישנם ילדים שמדמיינים שפוגעים בהם, היה לי כבר הרבה פעמים ספורים של ילדים שחלמו שפוגעים בהם, כשילד בא להתלונן: "כלם מציקים לי", אי אפשר לקנות את זה מיד, יכול להיות שזה דמיון בראש

לדעת מראש שזה עבודה קשה, זו עבודה יום יומית, אפלו שהצלחתי היום, אני לא יודע מה הולך להיות מחר, יכול להיות שמחר הילדים לא ירצו להקשיב לי, הילדים יצחקו וישלחו פתקים אחד לשני, אבל תזכרו את שני הדברים האלו: אחד, הם לא 'ילדים רעים', אלא אלו הם ילדים, אנחנו הרי גם היינו ילדים, אנחנו גם לא הקשבנו למלמדים שלנו. שנית: משתלם לעזר לרבנו.

אי אפשר לתאר מה שאנו מקבלים בחזרה כשפועלים בשביל רבנו ז"ל; בזכות זה רבנו יתקן אותנו, כמו שרבנו הקדוש אמר: (ת"י מוה"ר, סימן דש) "מה אתם יכולים לעשות תשובה?" וכי אתם יכולים לחזור בתשובה? - איך יכול בן אדם שהכשיל את השני בעברה לעשות תשובה? ואפלו אם הוא יגיד: "רבנו של עולם אני מבקש סליחה, תמחל לי", הרי הוא הכשיל את השני?! אמר רבנו: "רק אני עושה תשובה בשבילכם, רק תביאו אבנים וסיד ואני בונה מהם בנינים". (עין ת"י מוה"ר, סימן רצג).

הקדוש ברוך הוא יברך אתכם בכל הברכות, אמן.

...

אחרי השעור ענה ראש הישיבה שליט"א על שאלות שמורות שלחו.

מה עושים אם ילדים מדברים או אוכלים באמצע שעור?

שאלה: מה עושים שיש ילדים שמדברים או אוכלים בשעת השעור?

תשובה: צריכים לקבע במלים ברורות שאי אפשר לדבר או לאכל בפתה בזמן שלומדים, ואם פן רואים ילדה שמדברת או אוכלת בשעת השעור, צריכים לעצר את הפתה ולהגיד ברור: "אי אפשר לאכל עכשו", "אי אפשר לדבר עכשו".

אין צורך להגיד: "אם מישהו יאכל אהיה חייב לקחת לו את הממתק".

כמה פעמים ביום צריכים ילדים לאכל לחם?

שאלה: האם הילדים צריכים לאכל לחם גם בבקר וגם בצהריים, או שמספיק פעם אחת ביום?

יש לי כמה ילדים עם התנהגות קשה בכתה, איך אפשר להסתדר אתם?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

התקבלתי השנה להיות מלמד בתלמוד תורה חדש בכתה ז', ברור השם זו כתה נפלאה מאד עם ילדים ממשפחות חשובות משלנו, גם המנהל מאד טוב אלי והוא מעריך את העבודה הקשה שאני משקיע בילדים.

אבל יש לי כמה ילדים בודדים שמקשים עלי מאד, הם בכלל לא מקשיבים למה שאני מדבר אליהם, לא מתור רע אלא הם באמת לא שומעים, הם מאד חולמניים ופשוט לא שומעים שדברו אליהם, עד שאומרים להם כמה פעמים והם מתעוררים.

יש גם ילד, דוקא עם ראש טוב, אבל במשך כל השעור הוא עושה תנועות עם הידים כאלו הוא יורה פצצות על מישהו והוא עושה קולות של פצצות עפות. בהתחלה חשבתי שמהו לא בסדר אתו, אבל אני רואה שממש לא חסר לו כלום, יש לו ראש טוב ובמשחקים הוא מהטובים, גם את הלמוד הוא יכול לקלט מהר, אבל באמצע השעור הוא מרחף אי שם הרחק, ואיננו.

כבר נסיתי הרבה דרכים, אבל זה הולך מאד מאד קשה, נראה כאלו המוח שלהם בכלל לא כאן. המנהל אומר שפך זה אצל הרבה ילדים וזה עובר עם הגיל, אבל זה מאד מפריע לי, אני רוצה שכל ילד יצליח, האם יש איזו עצה?

יישר כח גדול

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרושת יוצא, ראש חודש כסלו, שנת תשע"ח לפרט קטן

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקיך שיש לך את הזכות להיות מלמד בדרדקי, ללמד תורה עם תינוקות של בית רבן שעליהם העולם עומד; חכמינו זכרונם לברכה אומרים (בבא בתרא ח:): על הפסוק (דניאל

יב, א): "ומצדיקי הרבים כפוכבים" - אלו מלמדי תינוקות, מלמד נמשל לכוכבים. כמו שאי אפשר לספור את הכוכבים שבשמים, כך אי אפשר לספור את הזכויות של מלמד שמכניס בילדים תורה, תפלה ויראת שמים. לכן חזק ואמץ מאד שיש לך כל כך הרבה זכויות בשמים.

מלמד צריך לאכל טוב ולישן טוב כפי ההלכה (יורה דעה סימן רמה, סעיף טז): "ואין למלמד לנער בליילה יותר מדאי, שלא יהיה עצל ביום ללמד, וכן לא יתענה", אסור למלמד להיות ער עד מאחר בליילה כדי שהוא לא יהיה עיף; כי אם המלמד עיף, הוא לא יישן כראוי, הוא עלול להתרגז במהירות חס ושלום והוא יכול להגיע לתת מכות וכו', או כשמלמד לא אוכל כראוי, הוא רעב, הוא עלול חס ושלום להתרגז על הילדים. לכן תזהר ללכת לישן מקדם כדי שתהיה רענן היטב, וכל היום ילך לך יותר בקלות.

אני רוצה לשתף אותך בספור יפה שיעזר לך; מלמד השיח את לבו לחברו שיש לו בעיה, הוא לא יודע מה לעשות עם הכתה שלו, בכל ערב ראש חודש הילדים מתנהגים אליו כל כך גרוע, הם ממש מוציאים אותו מהכלים עד שהוא מכה אותם, "אני לא יודע מאיפה הילדים יודעים מתי חל ערב ראש חודש; כל החדש הפל טוב ויפה עד שמגיע ערב ראש חודש, שאז הם מתחילים להתפרע מאד וכו'"; החבר הבין מיד שמשהו קורה עם המלמד בעצמו, לא עם הילדים; הוא שואל את המלמד: "תגיד לי מה סדר היום שלך בכל ערב ראש חודש?" אומר המלמד לחברו: "בכל ערב ראש חודש אני נוהג לקום מקדם מאד ואני אומר את כל התהלים, כמו כן יש לי הנהגה עוד מהיותי בחור לצום בכל ערב ראש חודש וכו'", אומר לו החבר: 'נו, אתה לא צריך לדבר יותר, כבר ספרת הכל; לא הילדים הם הבעיה,

הילדים הם ילדים יקרים, אתה בעצמך אומר שכל החדש הם טובים, אלא הבעיה היא שאתה צם בכל ערב ראש חודש, ואם לא אוכלים מתעצבנים מהר יותר וכו'. יש לי בשבילך שתי עצות, או שאתה מפסיק לצום כפי ההלכה שאסור למלמד לצום, או אם אתה לא רוצה לעזוב את המנהג שלך, קח מלמד אחר שיהיה את מקומך בכל ערב ראש חודש'.

מלמד צריך לדעת כלל, נכון שחשוב מאד ללכת לשמחות במשפחה וכו', אבל היות ולכל אחד יש הרי משפחות ברוכות כן ירבו, ויוצא שכמעט בכל שבוע יש שמחה וכו', צריך מלמד לדעת שאסור לו להכנס לכתה אם הוא לא ישן טוב, כי עלולים חס ושלום לבייש ילד רק בגלל שעייפים.

לאחרונה היה לי ספור יפה עם מלמד. תלמידי הכתה הגבוהה אצלנו בתלמוד תורה מתפללים שחרית ומנחה ביחד עם הבחורים, יום אחד אני רואה שילד יושב ולועס מסטיק בשעת התפלה, אני חושב לעצמי: 'אני רוצה לראות מה המלמד הולך לעשות עם הילד וכו'', אני רואה שהילד לועס ולועס את המסטיק עד שהמלמד שם לב, המלמד קרא לילד, אני חושב לעצמי: 'מה מגיע עכשו, סטירה? צעקה?' אבל אני רואה שהמלמד קורא לו שיתקרב אליו, הוא מתכופף לאזן שלו, ואומר לו משהו. הילד יוצא מבית המדרש, וחוזר כאלו לא היה. קראתי לילד, שאלתי אותו: "מה אמר לך המלמד שלך בשקט?" אומר הילד: "המלמד שלי אמר לי, שאצא החוצה לירק את המסטיק ושאתחיל להתפלל".

אם המלמד לא היה ישן באותו לילה, לא היה לו ישוב הדעת, אחרי שהוא היה קורא לילד הוא היה נותן לו סטירה, או צביטה, או צעקה וכו', אבל היות והמלמד היה רענן ורגוע וכו', הוא דבר יפה אל הילד. כשהילד הזה יגדל ויתבגר הוא יזכר שהמלמד

שלו אהב אותו, הוא יזכר כמה יפה המלמד שלו דבר אליו, שהמלמד שלו התחשב ברגשות שלו, היילד הזה ישאר יהודי כשר. לכן, אם אתה הולך לשמחות, אתה צריך לקחת מלמד אחר שימלא את מקומך ביום הבא, או שתצא הביתה מהשמחה יותר מקדם.

מה שאתה שואל שיש ילד בכיתה שלך שנהיה מהרהר מאד באמצע הלמוד, הוא עושה תנועות עם הידים כאלו הוא יורה עם רובה וכו'; זה מגיע מלצפות בסרטים או ממשחקי מחשב וכו'. הורים לא קולטים שאם נוהגים לילד מחשב לשחק בו משחקים, זה לוקח את המח של היילד, כשהיילד יושב בתלמוד תורה היילד חוזר למחשב שלו, הוא כל כך שקוע בזה עד שהוא שוכח איפה הוא יושב, הוא מתחיל לעשות תנועות עם הידים כאלו הוא אוהז אקדח ויורה. זה מגיע מצפייה בסרטים של יריות וכו', או ממשחקי מחשב.

לכן, הורים שרוצים נחת מהיילדים שלהם, הורים שרוצים להקים בית כשר, צריכים להזהר לא להכניס לבית מחשב וכדומה; עדיף שהיילדים יקפצו וירקדו, או ישחקו עם צעצועים וכו', שזה לא מוציא את המח שלהם.

השאלה שאתה שואל וכו'; קדם נשמע מדבריך שאתה שואל מה אתה יכול לעשות עם היילד כי הוא מפריע לך וכו', אחר כך אתה כותב שכואב לך כי אתה רוצה שהיילד יצליח; אלו שני דברים - כשיילד לא

לומד, הוא חולם, זה דבר אחד. אחר כך יש ילד שמפריע לאחרים - הוא מפריע למלמד, הוא חצוף, זה דבר שני.

מלמד, מחנך צריך לדעת את הפלל הזה, כך הוא יצליח; כשיילד מפריע לכיתה, אזי המלמד לא יכול לחפות עד שכל הכיתה תתהפך, אלא צריכים להעניש את היילד וכו', אבל אם היילד לא מפריע לכיתה, בסך הכל הוא לא משתתף בלמודים, או שהוא לא מתפלל וכו' - זה כבר ספור אחר, במקרה הזה המלמד צריך לשחד אותו וכו' פעם ועוד פעם, המלמד צריך להתאזר בסבלנות. אם המלמד כבר נסה את כל הדרכים, ובכל זאת הוא רואה שהיילד לא משתתף בלמודים וכו', המלמד צריך לעשות כפי ההלכה (שלחן ערוך יורה דעה, הלכות מלמדים, סימן רמה, סעיף ט): "אפלו תינוק שאינו מבין לקרות, לא יסקוהו משם, אלא ישב עם האחרים, אולי יבין".

זה אם היילד לא משתתף, אבל אם היילד מפריע לכל הכיתה, אי אפשר להמשיך ללמד וכו', אז זה כבר משהו אחר, אז צריכים להזהר שהוא לא יפריע.

בדרך כלל היילדים שעושים בעיות למלמד שלהם, הם בדרך כלל ילדים מאד שבורים. אף אחד לא מסתפל עליהם, הם לא מקבלים שום תשומת לב, אז הם מחפשים בדרך לא טובה שישתפלו עליהם, ולכן הם מחפשים להפריע למלמד למסור את השעור, כי אז הוא הזמן היחיד שהיילדים האחרים יצחקו עליהם והם יקבלו

תשומת לב. כשלוקחים את היילדים האלו, מדברים אליהם בפרטיות, אז רואים שהם ילדים מאד שבורים, הם לא רוצים להיות רעים, הם לא מפריעים פדי להכעיס, הם עושים את זה בלי לרצות רק כדי לקבל קצת תשומת לב.

מלמד חכם לוקח את היילדים החברה/מנים שיעזרו לו, כך הוא חוסך לעצמו הרבה כאבי ראש. פי ברגע שמנצחים אותם, הם עומדים בצד של המלמד, אז הכל משתנה והם רק מחפשים להיות לצדו של המלמד שלהם.

כמוכן שבלי תפלה שום דבר לא עוזר, אפשר לדעת את כל העצות וכל החכמות, אבל בלי תפלה, בלי הקדוש ברוך הוא - לא יכולים לעשות כלום. לכן צריכים להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכו לתלמידים הגונים, כפי שרבונו אומר (ספר המדות, אות למוד, סימן ע): "צריך להתפלל, שיזכה לתלמידים הגונים", פי בלי תפלה שום דבר לא מצליח.

השם יעזר שתצליח בכל דרכיך. ...
(עצתו אמונה חלק ב', מכתב קט"ז)

מדור חינוכי

מקול ברסלב

רשמיעת כל שיעורי החינוך

(באדיש)

מראש הישיבה שליט"א

מקול ברסלב

הקישו 1-2-4-2-1

- שמעו ודעו נפשיכם -

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: jhbul1234@gmail.com

קול ברסלב

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד

079-704-0066

ארצות הברית 845-351-0910 / 212-444-9191 / אנגליה 03303502361

קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com

קוואל פון חינוך (נשים)

שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד

079-704-0069

ארצות הברית 845-351-9060 / 212-444-9169 / אנגליה 03303502363

קנדה 438-320-9090

...